Coleopterologiska bidrag. 6—7.

Av

Anton Jansson.

6. *Hylophilus 5-tomus* THOMS.

Denna art synes för coleopterologerna på kontinenten vara rätt okänd. I Sverige var för auktor, C. G. THOMSON, endast ett ex., ♀, taget av BOHEMAN i Småland, tillgängligt vid beskrivningen, och utanför vårt land har arten endast blivit anträffad i Finland, ävenledes här endast i ♀-ex., ett på 1870-talet av J. SAHLBERG i Yläne och ett 1921 av R. KROGERUS på Karelska näset. M. PIC uppgiver i »Bestimmungstabellen der europäischen Coleopteren XL. Heft.: Hylophilidæ», att arten förekommer i »Osteuropa»; även för PIC var emellertid ♂ okänd. Då jag i Sverige vid några tillfällen lyckats finna den sällsynta och intressanta arten, även i ♂-ex., vill jag därom lämna ett meddelande.

Första gången fann jag den, i ett ♀-ex., vid Björksundet i Stora Mellösa socken, Närke, 2 juli 1922. Detta ex. satt på en omkulliggande, delvis murken aspgren. Sedermera samma sommar i juli fann jag den på Gotska Sandön, dels ett ex., ♀, ävenledes på en murken aspstam, i den s. k. Stora lövskogen, dels senare, i början av augusti, tämligen talrikt i såväl ♂- som ♀-ex. på en vit lavliknande ticksvamp, som växte på en omkulliggande, delvis murken aspstam vid Säludden i nordöstra delen av ön. Djuren sutto så gott som orörliga på övre ytan av svampen, som var frisk och halvfuktig. Det synes sålunda som om denna art skulle vara bunden vid asp. Dock anträffades det av KROGERUS funna ex. i Finland enligt »Notulæ Entomologicæ» 1921, sid. 114,

på en murken björkstubbe. Under alla omständigheter synes *Hylophilus 5-tomus* vara att räkna som vedinsekt, vilket kan vara av intresse att framhålla, då om *Hylophilus*-arternas biologi mycket litet synes vara känt — man finner ju arterna inom släktet nästan endast vid håvning, d. v. s. under omständigheter, av vilka intet kan slutas beträffande deras egentliga levnadssätt och tidigare utvecklingsstadier.

Som nämnts, nödgades THOMSON efter sin diagnos av arten i »Skandinaviens insekter» Tom. 6 sid. 371 skriva: »Mas ignotus». Av de vid Säludden på G. Sandön av mig funna ex. voro 3 ♂♂ och 7 ♀♀. ♂ avviker i egendomliga hänseenden från ♀. Den mest iögonenfallande olikheten ligger i antennbildningen. Under det att hos ♀ de 5 sista antennlederna äro omkring dubbelt så breda som de föregående, äro de hos ♂ icke, eller åtminstone knappast märkbart bredare än dessa. Därigenom blir THOMSON's uttryck i diagnosen: »antennis articulis 5 ultimis crassioribus» liksom nedanför i den utförligare beskrivningen: »7—11 præcedentibus duplo latioribus» oriktiga såsom artkaraktär och böra omflyttas såsom gällande könskaraktär för ♀.

Vidare företer pannan väsentlig olikhet mellan könen. Hos ♀ är den något glänsande, fint men tydligt och tätt kornigt punkterad samt något kullrig. Hos ♂ är densamma från upptill på hjässan ned till clypeus nästan plan, nedtill till och med något konkav eller mycket fint längsfårad i mitten. Punkturen på pannan är ytterst fin och tät och knappast märkbar på grund av det vitgrått skimrande, ytterst korta och täta filtliknande toment, som bekläder hela pannan. Någon skillnad i pannans bredd mellan ögonen hos de olika könen — såsom fallet är med *H. pygmæus* DE GEER — kan icke förmärkas hos *H. 5-tomus*.

Slutligen avviker ♂ genom att bakbenens tibier strax nedanför knäna äro utåtböjda, tunna men före mitten och till spetsen utvidgade, där bredare än hos ♀, samt genom att den är något mindre än den senare.

Efterskrift: Vid förnyat besök på G. Sandön sommaren 1923 anträffades i aspsvampen där den genomträngde det multnade bastet talrika larver. En del av dessa hemfördes

och ha sedermera levererat individ av *H. 5-tomus*, ♂ ♀. Då mig veterligt ingen *Hylophilus*-larv är känd, torde bli anledning sedermera återkomma till densamma.

7. *Limnobaris pilistrata* STEPH. och *L. T-album* L. samt deras förekomst i Sverige.

I mina »Faunistiska och biologiska studier över insektlivet vid Hornsjön på norra Öland» (Arkiv för zoologi, band 14, n:o 23, 1922, sid. 69) har jag omnämnt fyndet av *Limnobaris pilistrata* STEPH. på Öland och angivit arten som ny för Sverige. Detta senare är riktigt såtillvida, att förekomsten av arten i Sverige ej mig veterligen omnämnts i litteraturen förut. Vid granskning av de övriga *Limnobaris*-ex. i min samling från Sverige har jag emellertid sedermera funnit, att alla förut såsom *T-album* L. bestämda ex. tillhöra *pilistrata* STEPH. och att i min samling ej finnes ett enda ex. av den såsom allmän i Sverige ansedda *T-album*. Granskning av ex. i andra samlingar har givit samma resultat, och jag har sålunda sett ex. av *L. pilistrata* från Skåne, Öland, Västergötland och Närke men intet svenskt ex. av *T-album*, som jag däremot lyckats förskaffa mig från Frankrike genom välvilligt tillmötesgående av herr J. SAINTE-CLAIRE DEVILLE i Mines de la Sarre.

Skillnaden mellan de bägge arterna, vilka ju visserligen äro habituellt mycket lika, är klart angiven i REITTER's »Fauna germanica», femte bandet, sid. 186—187: hos *pilistrata* äro de vita håren på täckvingarnas mellanrum så långa, att varje enskilt hår med sin spets når fram till det nästa, och vidare har andra mellanrummet oregelbundna eller i två rader ordnade punkter, under det att hos *T-album* varje enskilt hår är så kort, att ett tydligt avstånd uppstår mellan dess spets och därpå följande hår, samt vidare det andra mellanrummet har en enda rad punkter. Svårigheten med den karaktär, som ligger i hårens längd, är att dessa djur lätt få håren avskavda eller strukna åt sidan så att de ej ligga i rad. Hos färska ex. är karaktären däremot mycket tydlig och punkterna på andra mellanrummet avgiva alltid

ett säkert kännetecken. Av *T-album* finnes också en varietet *pusio* BOH., men den synes ej förete några skiljaktigheter från huvudarten i angivna hänseenden.

Då i VICTOR HANSEN's »Snudebiller» i serien »Danmarks fauna» (Köbenhavn 1918) *L. T-album* L. upptages som »almindelig» i Danmark men *L. pilistrata* ej alls upptages som förekommande där, tillskrev jag i saken herr AUG. WEST, Köbenhavn, med uttalande av förmodan, att även i Danmark man hade att göra med *pilistrata* och ej med *T-album*. Herr WEST meddelade först, att alla i danska förteckningar uppförda fynd av *L. T-album* ha visat sig måst hänföras till *pilistrata*, vilket uppmärksammats först sedan VICTOR HANSEN's ovannämnda arbete utkom. I ett senare brev uppger dock hr WEST, att bland de danska *Limnobaris*-ex. även några få, funna i Jylland, tillhöra *T-album*. I Danmark finnas verkligen sålunda båda arterna, men *pilistrata* är tydligen den allmännare.

Om arternas förekomst i Finland meddelar amanuens W. HELLÉN, Helsingfors, i brev: »*L. T-album* är hos oss, ifall *martulus* J. SHLBG (= ? v. *pusio* BOH.) är härmed synonym, såsom vanligen antages, en utpräglat ostlig art, som icke blivit funnen väster om Tavastland. Om arten finnes i Sverige, bör den väl där vara en sydlig invandrare och sålunda att anträffa i Skåne o. s. v., i likhet med ett par andra hos oss rent ostliga arter, vilka väl äro att betrakta som tämligen sena invandrare. *L. pilistrata* (*T-album* J. SHLBG) är däremot utbredd över hela vårt faunaområde».

Då LINNÉ i »Fauna suecica» beskrivit *Curculio T-album* efter ex. från »Westrobothnia», således efter svenskt ex., har den sålunda åtminstone tillhört vår fauna. Visserligen giva de mycket allmänt hållna diagnos och descr.: »Longirostris ater, abdomine lateribus posticis luteis. — Pediculo major. Abdominis latera juxta pectus linea alba treferente» ingen möjlighet till distinktion av vilken av de två hithörande arter det gäller. Men å andra sidan är väl att förmoda att STEPHENS vid uppställandet av sin art granskat LINNÉ's ex. i Linnean Society — för så vitt det eller de finnas där — och funnit sin art avvika från LINNÉ's i angivna hänseenden. I annat fall blir sannolikheten stor, att LINNÉ haft framför

sig den *Limnobaris*-art, som åtminstone numera är allmän i Sverige, d. v. s. den som nu går under namn av *pilistrata* STEPH., vilken art då rätteligen borde återfå namnet *T-album* L., under det den på kontinenten förekommande, som *T-album* L. betecknade arten, bör erhålla ett nytt namn. Här skulle sålunda bli ett parallelfall till frågan *Airaphilus elongatus* GYLL. och *A. geminus* KR., i det, såsom jag framhållit i Ent. Tidskrift 1915 sid. 35 och följ., i samlingar av svenska Coleoptera endast synas finnas ex. av *A. geminus*, under det att *A. elongatus*, som dock beskrivits efter svenska ex., ej synes ha anträffats i Sverige efter GYLLENHAL's tid. Till denna senare fråga finnes dock en möjlig lösning, som hr J. SAINTE-CLAIRE DEVILLE framkastat i brev, nämligen att det i själva verket icke rör sig om två arter utan endast om könsskillnader, i det att den smalare *A. elongatus* GYLL. skulle vara ♂, *geminus* KR. däremot ♀, en lösning som ej står till buds beträffande ovan avhandlade *Limnobaris*-arter.
